

Der Dada

**Šta je dadaizam i koji su
njegovi ciljevi u Nemačkoj?**

Sadržaj

Istorijski kontekst	3
Šta je dadaizam i koji su njegovi ciljevi u Nemačkoj?	3

Istorijski kontekst

„Spartakovski“ ustanak u Berlinu izbija u novembru 1918. Ugušen je već u januaru 1919, a njegove vođe, Roza Luksemburg i Karl Libkneht, ubijene na najbrutalniji način. Glavni oružani oslonac privremene socijaldemokratske vlade, pored demoralisane redovne vojske, bili su „Freikorps“, grupe vojnika-plaćenika, koje su tumarale Nemačkom posle poraza iz 1918. Socijaldemokratski poslanik i Narodni opunomoćenik za pitanja vojske i mornarice, Gustav Noske, koji je preuzeo komandu nad tim trupama, neposredno pred napad na Berlin, izjavljuje: „Ako je to ono što hoćete, onda neko mora da bude pas gonič (doslovno, *Schweinhund*, „krvoslednik“, pas svetog Huberta, koji sledi miris krvi progonjene divljači). Neću ustuknuti pred tom odgovornošću“. Ipak, ustanci, štrajkovi i pokušaji osnivanja „sovjetskih republika“ nastavili su se sve do jeseni 1919 (Rur, Saksonija, Rajnska obast, Tiringija, Bremen, Hamburg, Minhen). U martu 1919, u Berlinu ponovo izbijaju masovni radnički štrajkovi, sa još krvavijim ishodom (oko 1.200 ubijenih civila, naoružanih i nenaoružanih, opet po naređenju Noskea). To je bila klima u kojoj je 1918. osnovana berlinska dadaistička grupa, koja je u junu 1919. objavila i ovaj manifest. (AG)

Šta je dadaizam i koji su njegovi ciljevi u Nemačkoj?

I

Dadaizam zahteva:

1. Međunarodno, revolucionarno ujedinjenje svih ljudi, stvaralaca i intelektualaca, iz celog sveta, na osnovama radikalnog komunizma.
2. Uvođenje progresivne nezaposlenosti, pomoću sve veće mehanizacije, u svim delatnostima. Samo kroz nezaposlenost pojedinac može da stekne pouzdan uvid u životne činjenice i da se konačno prilagodi samom iskustvu.
3. Da se smesta ukine privatno vlasništvo (socijalizacija) i uvede komunalna ishrana za sve; pored toga, podizanje gradova svetlosti i vrtova koji bi pripadali društvu kao celini i pripremali ljude za stanje slobode.

II

Centralno veće zahteva:

- a. Besplatne, svakodnevne obroke, za sve stvaraoce i intelektualce, na trgu Potsdam (Berlin).
- b. Obavezno pristupanje celokupnog sveštenstva i svih učitelja dadaističkoj veroisповesti.
- c. Najbrutalniju borbu protiv svih tendencija samozvanih „duhovnih pregalaca“ (Hiler, Adler),¹ protiv njihovog zakamufliranog buržujstva, protiv ekspresionizma i postklastičnog obrazovanja, koje veliča grupa *Sturm*.²

¹ Kurt Hiller (1885–1972, greškom „Hitler“, u prevodu knjige *Dada: istorija jedne subverzije*, u kojoj se nalazi ovaj manifest): esejista, pacifista i socijalista, saradivao sa radikalnim ekspresionističkim časopisom *Der Aktion*. Alfred Adler (1870–1937), osnivač „individualne psihologije“.

² *Der Sturm*, najuticajnija i najdugotrajnija ekspresionistička publikacija (1910–1932).

d. Da se odmah počne sa izgradnjom državnog Centra za umetnost, da se ukine osećaj vlasništva u novoj umetnosti (ekspresionizam), budući da je duh posedovanja potpuno isključen iz nadindividualnog dadaističkog pokreta, koji oslobađa svekoliko čovečanstvo.

e. Uvođenje simultane poezije³ kao molitve komunističke države.

f. Rekviziciju crkava za izvođenje bruitističke,⁴ simultane i dadaističke poezije.

g. Uspostavljanje Dadaističkog veća za redizajniranje života, u svakom gradu sa više od 50.000 stanovnika.

h. Da se smesta i u velikim razmerama pokrene dadaistička propagandna kampanja, sa 150 cirkusa, radi edukacije proletarijata.

i. Da se svi zakoni i propisi podnose na odobravanje Centralnom dadaističkom veću.

j. Da se smesta regulišu svi seksualni odnosi, u skladu sa stavovima međunarodnog dadaizma, kroz osnivanje Dadaističkog seksualnog centra.

Revolucionarno dadaističko Centralno veće
Nemačka grupa: Hausman, Hilzenbek, Golišev.
Kancelarija: Šarlotenburg, Kantštrase 118.
Prijava za članstvo se primaju u kancelariji.

---

³ I pored sve „političke naivnosti“ berlinskih dadaista, koja se rutinski navodila kao jedan od njihovih glavnih atributa, i koju su neki od njih kasnije laka srca priznavali (Richard Huelsenbeck, Hannah Höch), ovaj deo je posebno zanimljiv – iako skoro svaka tačka manifesta zaslužuje poseban osvrt – zbog raskoraka, u isti mah lucidnog i tragičnog, sa onim što će „komunizam“ postati samo malo kasnije: naime, dadaistička simultana poezija je značila paralelno čitanje ili izvođenje najdisonantnijih tekstova, odnosno govora. Iz nerazgovetne i često nesnosne larme, ponekad se rađao novi, oslobađajući sklad. Pokazalo se da onaj „ozbiljni“, nedadistički „komunizam“ nije imao mnogo poverenja u tu polifoniju. (AG)

⁴ Bruitizam, „umetnost buke“.

Anarhistička biblioteka

Anti-Copyright

14. 03. 2014.

Der Dada

Šta je dadaizam i koji su njegovi ciljevi u Nemačkoj?

1919.

Priradio Aleksa Golijanin (anarhija/ blok 45), povodom dadaističko-anarhističke priredbe „Zašto si dao sendvič psu?“, Marijane i Armana Jeričević (Pazin,

LG galerija, 20. III 2014. <https://www.facebook.com/armano.jericevic>)

Richard Huelsenbeck, Raoul Hausmann, Jefim Golyscheff, „Was ist der Dadaismus und was will er in Deutschland?“, Berlin, 1919. Preuzeto iz, Anri Bear i Mišel Karasu, *Dada: istorija jedne subverzije*, Izdavačka knjižarnica Zorana Stojanovića, Sremski Karlovci, Novi Sad, 1997, str. 48. Henri Behar, Michel Carassou, *DADA. Historie d'une subversion*, Fayard, Paris, 1990. Na osnovu prevoda Jelene Stakić (uz neke korekcije).

<http://anarhisticka-biblioteka.net>